

Naročnina mesečno
18 Lit. za inozemstvo
20 Lit. za inozemstvo
34 Lit. za inozemstvo
50 Lit. za inozemstvo
10.650 za naročnino
in 10.349 za inserate.
Podružnica:
Novo mesto.
Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega
izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

SCOVENECE
Izjava vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.
Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana.
Telefono 4001-4005.
Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Abbonamenti: Mese
18 Lire. Estero, me-
se 20 Lire. Edizione
domenica, anno 34
Lire. Estero 50 Lire
C. C. P. Lubiana
10.650 per gli abbo-
namenti: 10.349 per
le inserzioni.
Filiale:
Novo mesto.

Vojno poročilo št. 934
Hudi boji v Cirenajki
Italijanski oklepni oddelki so uničili
22 angleških tankov - 13 sovražnih
letal sestrreljenih

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil ob-
javlja:
Včeraj so potekali v zahodni Cirenajki
hudi boji. Brez ozira na premoč v sredstvih je bil
sovražnik zaustavljen z junakiim odporom italijan-
skih motornih oklepni oddelkov in je v svojih
ponovnih napadih zgubil 22 tankov.
Na libijskih obalah so naši lovci pre-
stregli angleško ogledniško letalo, ki je zadeto
treščilo v morje. Devet drugih letal so sestrelili
nemški lovci.
Nobenega pomembnega dogodka ni bilo na
tuniskem bojišču, kjer je nemško letalstvo uni-
čilo tri stroje.
Pri hudem letalskem napadu je bilo med civil-
nim prebivalstvom v Tunisu in Susi naštetih
nad 200 mrtvih in nekaj sto ranjenih.
Preteklo noč so sovražna letala napadla Na-
poli, kamor so spustila nekaj desetnih bomb.
Dosele ni bila med civilnim prebivalstvom ugotov-
ljena nobena žrtev.

Nemški protinapadi pri Tuapseju

Obroč okoli sovjetskih sil pri Toropecu je bil nadalje zožen — Sovjeti so včeraj izgubili 115 oklepni vozil

Hitlerjev glavni stan, 15. decembra. Nemško
vrhovno poveljstvo objavlja:
Čete neke nemške lovke divizije so vrgle
napadajočega sovražnika severno od Tuap-
seja v protinapadu na izhodnične postojanke
in mu povzročile težke izgube.
Severno od Tereka so se ob žilavi
obrambi nemških čet ponesrečili napadi sovraž-
nih pehotnih in konjeniških oddelkov, ki so bili
podprti od oklepni sil.
Na ozemlju Volge in Dona so pehotni
in oklepni oddelki v trdovratnih bojih razbili
sovražne oklopne napade. Sovražnik je utrpel
velike izgube, uničenih je bilo 67 oklepni
vozil.
Ob Donu so italijanske čete krvavo od-
bile močan sovražni napad.
V srednjem odseku so se kakor do
slej ponesrečili vsi sovražni poskusi prodorov.
Sovjetski napadi so se razbili v koncentričnem
ognju pred postojankami nemških čet, v kolikor
ne že v pripravljenih postojankah.
Južnovzhodno od Toropeca so obkoljene
sovražne sile včeraj s protinapadi zama-
šale prodreti iz obroča, ki je bil nadalje močan.

Lastni napadi zapadno od Toropeca so pri-
vedli do prodora skozi močno zavarovane sovraž-
ne postojanke. Skupno je bilo v srednjem odse-
ku vzhodne fronte uničenih 48 sovražnih oklep-
nih vozil in sovjetskih transportnih vlakov z le-
talskimi napadi.
Kandalakša in drugi kraji ob mur-
manskem železnici so bili podnevi in po-
noči od bojnih letal z dobrim učinkom napadeni.
V zapadni Cirenajki so se razvijali v
teku včerajšnjega dne močni boji s številno nad-
močnimi britanskimi silami. Pri uspešni obram-
bi je bilo uničenih 22 sovražnih oklepni vozil in
sestreljenih 10 letal. Nemška bojna letala so do-
segla bombne zadetke na razpostavljenih letalih
na več letališčih v Cirenajki.
Nemška letala so bombardirala sovražne
stroje nad Rokromesom v puščavi.
Nemška lovka letala so včeraj v Tunisu
brez lastne izgube sestrelila tri sovražna letala.
V več valovih izvedeni ponočni napadi proti Boni
so povzročili v pristanišču znatno škodo.
V vzhodnem Sredozemlju je bila z bom-
bami napadena sovražna podmornica in močno
poškodovana.
Nemške podmornice so pri Oranu potopile

6000 tonsko sovražno transportno ladjo in poško-
dovala s torpedi ameriški rušilec.
V borbi proti Veliki Britaniji so bojna
letala preteklo noč napadla pristanišče Hartlepool
in neko industrijsko napravo v vzhodni Angliji z
rušilnimi in žigalnimi bombami, zlasti v dokih
je bila povzročena velika škoda.

Italijansko junaštvo na vzhodu

50.000 sovjetskih vojakov v nemškem obroču

Berlin, 15. dec. AS. Na donskem bojišču so
junake čete italijanskega ekspedicijskega zbor-
a dale nove odlične dokaze svojega borbenega
duha in sposobnosti svojega poveljstva. V bo-
jih, ki so trajali celo nedeljo, so italijanski od-
delki takoj v začetku odbili napad močnih od-
delkov sovražne pehote in konjenice. V drugi
polovici bitke so italijanske čete same podvzele
pobudo, prešle v napad ter se polastile važnih
postojank, številnih topov ter zajele mnogo so-
vražnikov.
Na nekem drugem mestu so madžarski na-

padalni oddelki preko zamrznjenega Dona vdr-
li globoko v sovražne črte. Med tem napadom
so uničili 18 utrdb in zaplenili mnogo topov.
Kopenskim nastopom so bili na južnem odseku
v oporo roji nemških, italijanskih, romunskih
in madžarskih letal. Bombardirali in obstrelje-
vali so sovražne postojanke, zbirališča tankov
in kolone na pobodu. Strahovito je bila bom-
bardirana neka težka baterija. Skupine sovraž-
nih lovec so skušale to delo preprečevati, toda
naši lovci so v ponovnih spopadih onemogočili
vsak sovražni poskus ter so zbili kakih 40 so-
vražnih strojev.

Mobilizacija vseh sil na Japonskem

Amerika z izmišljotinami maši luknje v svoji mornarici

Tokio, 15. decembra. AS. Japonski ministr-
ski predsednik general Tojo je podal izjavo o
sedanji vojni, rekoč, da je vojna za Veliko
Vzhodno Azijo vrsta odločilnih bitk in da mo-
rajo biti vsi narodni napori osredotočeni k
enemu samemu cilju, dobiti vsako teh odločil-
nih bitk. Japonski ministrski predsednik je po-
dal te izjave na konferenci zastopnikov vseh
finančnih in industrijskih panog na Japonskem,
ki so se sešli, da bi razpravljali o splošni mobi-
lizaciji vseh narodnih sil za nadaljevanje voj-
ne. Zborovanja so se poleg ministrskega pred-
sednika generala Toja udeležili tudi ministri za
Veliko vzhodno Azijo, nekateri drugi člani vla-
de ter mnogo druge odlične osebnosti. Po za-
sedanju so se vsi udeleženci podali v cesarsko
palačo, kjer so cesarju zagotovili svoj sklep
napeti vse sile in povečati napore za doseg
končne zmage.

Monakovo, 15. dec. AS. Potem, ko je moral
po 12 mesecih molka priznati navdse hud udarec
pri Pearl Harbournu, je ameriški mornariški mi-
nister polkovnik Knox skušal osladiti pilulo, ki
so jo morali pogoltniti njegovi rojaki, s povelj-
evanjem rekorda v izplovljenju superoklopne
»New Jersey«. Trdil je, da je bilo to izplovljenje
stropko presenečenje za sovražnika Amerike.
Mornariški kritik lista »Völkischer Beobachter«
pravi, da je bila gradnja obeh ladij dobro znana
državam trojnega pakta in da ni mogoče govor-
iti o rekordu v gradnji, ker so jo pričeli graditi
že leta 1939. Trditve o posesti tajne mornarice je
specialiteta Anglosasov. Angleži so pričeli s po-
večevanjem kakovosti določenih lastnih vrst ru-
šilcev razreda »Tribale« in »Lightning« ter kri-
žark »Sirius«. Resnica pa je ena sama: tako v
Londonu kakor v Washingtonu skušajo zamašiti
luknje v vojni in trgovinski mornarici z veliko
propagando o »tajni floti« in »čudežnih ladjah«.

Švedska se prebuj

Španija gradi nove ladje

Stockholm, 15. dec. AS. Diplomatski sodelavec
londonskega lista »Financial News« zatrjuje, da je
zadnja švedskofinska pogodba kršitev nevtralnost-
nih dolžnosti s strani Švedske. Angleški list se
razburja, ker je Švedska dovolila Finski posojilo
19 milijonov kron, češ da lahko to posojilo služi
Finski za nakup ali za izdelavo vojnega gradiva.
Članek je vzbudil veliko presenečenje na Švedskem,
kjer se že jeze nad stalnimi angleškimi navdili in
pritiski ter poudarjajo, da se Stockholm nikakor
ne namerava odpovedati svoji suverenosti v prid
Londona ali predlagati angleški vladi svojih trgov-
skih pogodb v predhodno odobritev.

Barcelona, 15. dec. AS. Iz ladjedelnic v Ca-
stellonu in v Benicariu sta bili izplovljeni ob na-
vzočnosti zastopnikov oblasti in hierarhije dve
motorni ladji. V tem mesecu bo v ladjedelnici v
Castellonu izplovljena tretja obrežna edinica.
Ladjedelnice se razširjajo, da bodo lahko pospe-
šeno gradile ladje.

Petainov odgovor na Hitlerjevo pismo

Novi davki v Turčiji

Vichy, 15. decembra. AS. Uradno je bilo ob-
javljeno besedilo pisma, ki ga je maršal Petain
poslal kot odgovor na Führerjevo sporočilo z dne
27. novembra. V tem pismu stoji zapisano, da se
maršal ni mogel upirati odločitvam, ki so po an-
glo-saksonskem napadu na Francosko Afriko in
po izjavi nekaterih voditeljev privedla do za-
sedbe meja in sredozemske obale ter do mobili-
zacije francoske vojske. V odgovoru je rečeno tu-
di, da je maršal Petain, s tem da ni hotel zapustiti
francoskih tal, hotel prihraniti francoskemu nara-
du še večjo nesrečo, zakaj upošteval je, da častni

Ankara, 15. dec. AS. V Turčiji bodo uvedeni
novi drakonski davčni ukrepi. Posebna komisija
je sestavila sezname obvezancev, kateri morajo
plačati davek na kapital. Ti seznam bodo javno
nabiti. Sklepi te komisije so nepreklicni. Davek, ki
ga ta komisija predpiše, morajo obvezanci plačati
v 15 dneh po objavi seznama. Če obvezanec v
določenem času davka ne plača, bo vsota podvo-
ljena ter jo bo treba plačati v naslednjih 15 dneh.
Kdor pa bi še ne plačal, bo obsojen na prisilno
delo, država pa bo zasegla polovico njegovega
imaja. Prisilno delo bo trajalo tako dolgo, dokler
dolg ne bo plačan. Ze objavljeni seznam vsebu-
jejo ponekod prav velike vsote, znašajoče več de-
setstisočev turških lir. V nekem primeru znaša tak
davek milijon. V kratkem bo objavljen seznam v
Carigradu, kjer je precej bogatašev.

Pogajanja med Madžarsko in Turčijo

Turški predsednik se vrne v Ankar

Carigrad, 15. dec. AS. Trgovsko turško odpo-
elanstvo je odpotovalo v Budimpešto, kjer se bo
pogajalo za sklenitev nove trgovske pogodbe.
Sklenjeno je bilo, da bo do sklenitve nove pogodbe
ostala v veljavi dosedanja pogodba. Poroča se
tudi, da pogajanja z romunsko delegacijo, ki po-
tekajo v Ankari, kažejo upanje, da bodo z novo
pogodbo povečali trgovsko izmenjavo med obema
državama.

Ankara, 15. dec. AS. Predsednik turške re-
publike se je po opravljenem obisku nekaterih mest
zahodnoanatolskega vilajeta vrnil v Ankar.

Rusija v hudih skrbih za premog

Rim, 15. dec. AS. Sovjetski list »Pravda«
je v uvodniku 11. decembra spet objavil nujen
povz vsemu delavstvu zaradi nezadostnega pri-
dobjanja premoga v drugi zimi. Poudarja, da je
premogovna industrija najbolj dragocena zave-
nica rdeče armade, saj s premogom topijo ko-
vina za orožje, spravijo v tek turbine električnih
central ter pošiljajo na bojišča živež in strelivo.
List pravi, da so dosedanja napori v nekaterih
krajih naleteli na nerazumevanje in ravnodušnost
večine delavcev v rudniških okrajih. Nato navaja,
da so pripravljala dela ponekod prepočasnja, da
je rudarjev premalo in da dela ne opravljajo za-
dovoljivo. V rudniških okrog Moskve posvečajo
premalo skrbi organizaciji dela, tako da mnogi
delavci ne dosežajo povprečnih uspehov. Tudi
osrednji odbor stranke poudarja, da okrajne or-
ganizacije že od septembra sem vodijo delavske

sindikate na tem važnem polju vojnega gospodar-
stva povsem površno. Graja mnogo organizacij v
stranki, ki zapravljajo čas z nepotrebnimi prire-
ditvami, a ne skrbijo za to, da bi rudarske de-
lavec tehnično in duhovno krepili. Tudi politično
delo med delavskimi množicami, tako podčrtava
isti list, je hudo pomanjkljivo, ker se omejuje
samo na nekaj znanih starih propagandnih obraz-
cev. Zato list ponovno poziva, naj vsi vprežejo
vse sile za večjo pridobivanje premoga. Položaj
je namreč zelo košljiv, ker je Rusija s premogov-
niki v Doncu izgubila okrog 89 milijard ton, kar
ga premorejo ta ležišča; druga pa so tako od-
daljena bodisi v Sibiriji ali v Uralu, da jih še
dolgo let ne bodo mogli opremiti in jih pripra-
viti za rabo. Zato ne bodo sibirski premogovna
ležišča nikdar mogla nadomestiti bogastva ob
Doncu, tudi če bi delo še bolj pospešili.

Kmečka hiša brez vrta je kakor drevo brez listja

»Vrt naredi lepo hišo,« pravimo po pravici. Ali ste videli kdaj novo zgrajeno hišo? Nič ji več ne manjka, vse je dograjeno, pa vendar... Nič ni lepa. Zdi se, da se je ves načet ponesrečil. Toda pridite jo pogledat čez dve, tri leta, ko jo obdaja okrog in okrog lična ograja, znotraj ograje pa dobro urejen vrt. Zdaj je dobila hiša svoj pravi izraz. In res, hiša brez vrta je kakor drevo brez listja. V zadnjem »Oraču« zopet razpravlja o kmetiskem vrtu C. Hribar in piše:

Kmetijski vrt oskrbuje ženo. Nikakor pa ji ne sme le povečati dela in skrbi, marveč mnogo bolj pomnoževati veselje in razvedrilo. Iz njega naj se vrne vedra in sveža v hišo, pa naj si bo to zgodnja spomladanska, poletna ali pa sadu polne jesenske dni. Z veseljem se spominjam tistega kraja in vrtička s pisanimi cvetličnimi gredami in krasno vrtnino, tako lepo, kot je nisem drugod več videla. In slišala sem vzdihljivi lastnik tega vrta: »Moj vrt mi je pripravil največ veselja. Najboljši prijatelj mi je in učitelj obenem.« Take ljubezni je vreden vsak vrt, le da je to mnogim ženam treba pokazati. Kajti-marsikateri kmetijski vrt je vse drugo kot lep; pogreša pač ljubice, nežne roke žene, ki tudi koristnemu zna dodati nekaj lepote.

Ravno na deželi sta pojma lepo in koristno nerazdružljiva. Prav vrtnarsko delo mora biti gajeno na praktični podlagi, da bo imelo res trajno vrednost. Glede praktičnega obeljanja kmetijskih vrtov je treba upoštevati podnebje in kraj. Izgovor, da je vas v preveč hribovitom ozemlju, za ureditev vrtov ne drži, saj vemo, da so terasirani (stopničasti) vrtovi večidel najlepši. Treba je le nekoliko volje in dobrega okusa, pa gre. Ne bilo bi napak, v vsakem kraju razmeram primerno urediti vzoren vrt. V tem pogledu so šolska upravitelstva že precej storila, vendar se da še marsikaj izboljšati.

Predvsem žena in zlasti kmetijska žena je poklicana, da svoj košček zemlje, rodne zemlje, čimbolj olepša v veselje sebi, domačim in vsem, ki jo obiščejo. Nisem tako nepočakana, da bi že prihodnje leto želela videti po deželi same take vrtove, kot v tistem kraju, ki sem ga omenila. Vem, da to ne gre hitro. Vendar — del vrta uredimo letos, drug košček prihodnje leto itd., pa bo prav gotovo naš vrt nekoč vzoren.

Lepota vrta je odvisna od njega, ureditve in nege, kar je prepuščeno okusu posameznika. Vendar se tako lepo urejen vrt ni lep, če je ograja vsa razdrpana in podrti. Ograja ima namen, braniti dostop nepoklicanim gostom in dati vrtu lep okvir. Zelo preprosta je lahko lesena, doma izdelana in poceni, le da je v redu. Lesena ograja sicer ni tako trpežna kot je n. pr. železna ali zidana, vendar je za deželo mnogo lepša in pripravnejša, ker si jo lahko vsak sam izgotovi.

Kmetijski vrt mora pri urejenem gospodarstvu tvoriti z dvoriščem in gospodarskimi poslopji lepo celoto. Kot poživi izbo lep šopek, naj bo vrt »puščelj« gospodarstva. V takemle vrtičku, ki lepo nadaljuje in veže hišo z ostalim gospodarstvom, ne sme manjkati nobene zelenjave, ki v dotičnem kraju uspeva. Navodil za gojenje vseh vrst vrtnine je pač povsod dosti — poskusiti ji treba. Sploh pa je vrt sam najboljši učitelj.

Se zaradi semena moram nekaj reči. Navadno vsak, ki ga doma pridelava, ljubosumno čuva nad njim. Vendar bi bilo splošno koristno, če bi seme posameznih sort vrtnine med seboj menjavali, ker bi s tem pridobili vsi na kakovosti pridelka.

Tudi naj bo v našem vrtu kotiček za dišavna in zdravilna zelišča. Ni nujno, da določimo za dišavna zelišča poseben prostor, kjer bodo leta in leta ostala. Prav lahko ponekod dišavnice med ostalo vrtnino. S tem zadenemo troje:

1. vrt je lepo pisan in ni dolgočasen;

2. ker nekaterim gospenam in glivnim boleznim ne ugađa vonj nekaterih rastlin, z njimi obvarujemo drugo, vmes sajeno vrtnino, da jo ne poškodujejo žuželke;

3. dišavnice z blagim vonjem svojih cvetov privabljajo čebele, ki pomagajo pri opravi.

Naročniki „Slovenčeve“ knjižnice

bodo dobili v teh dneh tri zadnje knjige skupaj in sicer:

Maštevovanje svete reke

Izdelci škrlatne kadulje

Naš Buček

V bližnji bodočnosti bodo izšle tudi znamenite GOGOLJEVE ukrajinske povesti pod naslovom

Vi, kralj zemskih škrtov in duhov

Naročite „Slovenčeve knjižnice“, dokler je še čas!

Dobro je znano, da se kapusov belin javlja v največjih množinah tam, kjer je nasajeno samo zelje. Pa poskusimo posaditi med zelje nekaj paradiznikovih sadik — zažuden bomo opazili, da se kapusov belin ogiba sadik okrog paradiznikove rastline, ker mu njen vonj ne ugađa. Zanjbel zasajen med zeljem ima isti namen — poleg tega pa še prav lepo učinkuje s svojimi vijoličnomo-drimi cvetovi. Znano je, da posušeno listje da zdravilen čaj, ki je dober za pijačo in za splakovanje grla. Por dobro brani dostop korenjeve mušice na korenje. Zakaj torej ne bi sejali korenje med vrste pora? Med gredico fajgelčkov potaknemo sem in tja kako čebulo, s čimer zavaruemo rastline pred napadom glivične bolezni na koreninah. Tudi med zelje jo je iz istega namena dobro saditi. Mleček — ne vse sorte in ne povsod enake — prežene iz zemlje voluharje. Med krompir se dobro in koristno poda hren in grah. Ob robu zgodnjega vrtnega krompirja zasadi bob, čigar cvet sila prijetno diši. Znano je, da dišeči cvetovi privabljajo žuželke, ki poma-

gajo pri opravi. Zato je vonjave cvetice predvsem koristno saditi med kumare, grah, paradiznik itd., da bogateje nastavijo plodove.

Bodimo tudi nekoliko zvijačni. Vemo, da polži zelo ljubijo solato — pa tudi jagode. Zakaj potem ne bi sadili med jagode solato? Naj njo objedajo polži, ki jo je manj škoda kot lepih jagod. Seveda moramo polže sproti pobirati in uničevati. Obratno je pa prav lepo videti gredico solate, ob robu pa sadike jagod.

Mislimo pri ureditvi vrta tudi na to, da je po trudoplnem delu prijetno neke posejati. Uredimo si miren kotiček z mizo in sedeži sredi cvetočega, dehtečega grmičevja. Cvetlične grede niso samo za mesto. Tudi na deželi niso potrata, marveč izraz bujnosti in pestrosti vedno znova ustvarjajoč narave. Kar odkrito priznamo: Vsi hrepenimo po preprosti, enostavni in vendar tako bleščeči in živobarvni kmetijski cvetličah. Želimo si lepih kmetijskih vrtov. Mnogo lepota dela nas čaka. Vsak po svoje smo dolžni prispevati svoj del v verigo splošnega blagostanja. Predvsem pa so žene poklicane lepšati in blažiti temne življenjske dni.

Iz dela in življenja od tu in tam

Iz Hrvaške

Obča nižja srednja šola v NDH, Hrvatsko prosvetno ministrstvo je izdalo odredbo, po kateri se odsedaj dalje imenujejo v NDH mešanske šole — obče nižje srednje šole.

Ustanovitev hrvatske narodne in vseučiliške knjižnice. Povelje NDH je podpisal odredbo o ustanovitvi hrvatske narodne in vseučiliške knjižnice v Zagrebu. Naloga novoustanovljene knjižnice je podpirati negovanje znanosti ob sodelovanju s fakultetskimi in drugimi knjižnicami. Knjižnica se bo spopolnjevala z dolžnostnimi izvodi, vsega, kar se tiska in izdaja v NDH. Novoustanovljena knjižnica prevzame prostore, knjige in vse ostalo premoženje dosedanje vseučiliške knjižnice.

Dr. Blaž Svetelj:

Slovenska stenografija

I. del: Poslovno pismo

139 strani. — Cena L 30.—

Za vse vrste šol trgovske trgaie,

kakor tudi za prvo potarbo.

Založba „Ljudske knjižarne“

v Ljubljani — Pred škofoj 5, Miklošičeva 5

Podružnica: Novo mesto, Ljubljana — ka cesta

Ustanovitev slikarske akademije v Dubrovniku. Dubrovniški razumniški krogi so započeli akcijo, da bi se v mestu čimprej ustanovila slikarska akademija.

Ustanovitev mestne hranilnice v Banji Luki. V Banji Luki dogotavljajo poslopje, v katerega se bo še pred novim letom preselila tamonjša radijska postaja. Radijske naprave bodo tudi ojačali, da bo postaja lahko v vsem odgovarjala svojim nalogam.

Imenovanja v hrvatskem zunanjem ministrstvu. Na predlog hrvatskega zunanjega ministra dr. Lorkovića je predstavljen dosedanj načelnik v zunanjem ministrstvu Vlaho Bučko za poslanika svetnika na hrvatsko pooblašništvo v Rim. Načelnik oddelka na ministerialni svetnik dr. Ivo Kolak je bil z istim dekretom imenovan za načelnika obsega oddelka v zunanjem ministrstvu.

Podržavljenje gledališča v Dubrovniku. Hrvatska državna uprava je razlatala in podržavila dosedanje Bondino gledališče v Dubrovniku. V gledališču bodo izvršili manjša popravila, nakar bodo v njem etalne gledališke predstave.

Nadaljnja zborovanja hrvatskih ministrov. V raznih hrvatskih krajih in mestih so še nadalje vsako nedeljo in praznik večja zborovanja, na katera prihajajo posamezni ministri in poročajo o delu vlade NDH ter o notranjem in zunanjem političnem položaju. Na zborovanju v Bukovi je med drugimi govorniki nastopil tudi notranji minister dr. Nikšić. V svojih izjavah je najprej nastopil proti vsem notranjim in zunanjim evražnikom NDH ter zatrdel, da si Hrvati sami urejajo državo tako, kakršno hočejo imeti. Navzoče zborovalce je opozarjal tudi na žrtve, ki jih mora danes vsak doprinesati, kar mora biti korist poudarila podrejena koristi ekupnosti. Zato bo hrvatska vlada od vsakega Hrvata tudi zahtevala položitev računov. Po ministri napovedi je hrvatska vlada namreč že pripravila zakonsko odredbo, po kateri bo moral vsak dokazati, kako je prišel do morebitnega premoženja po 10. aprilu.

Vojsko napredovanje dr. Crvenkovića. Novoimenovani glavni ravnatelj za javno varnost in red v NDH dr. Filip Crvenković je z najnovejšo odredbo Poglavnika napredoval za polkovnika ustaške milice. Z isto odredbo je bil dr. Crvenković postavljen tudi za poveljnika ustaške nadzorne službe.

Uvedba tobačnih nakaznic v NDH. Radi pravilne in pravične razdelitve tobačnih izdelkov med tobakarje je hrvatska monopolna uprava sklenila uvesti s prvim januarjem prihodnjega leta tobačne

nakaznice za naslednja hrvatska mesta: Banja Luka, Bjelovar, Bosanski Bod, Brod na Savi, Hrvatski Karlovec, Hrvatski Mitrovica, Nova Gradiska, Karlovec, Koprivnica, Križevci, Osijek, Petrinja, Petrovaradin, Požega, Ruma, Sarajevo, Sisak, Travnik, Tuzla, Varaždin, Vinkovci, Virovitica, Vukovar, Zagreb in Zemun. Tobane nakaznice lahko dobe samo moški stari nad 18 let.

Hrvatski delavci za hrvatsko zimsko pomoč. Hrvatsko poslaništvo v Berlinu je poslalo podporni akciji »Pomoč« znesek \$5.000 kun kot prispevek hrvatskih delavcev, zaposlenih v Nemčiji.

Iz Srbije

Nemški materinski dom v Belgradu. Nemška narodnostna skupina v Belgradu je pred dnevi odprla v mestu materinski dom. V njem ima svoje prostore tudi poselovalnica za nego dojenčkov ter podporni akcija »Mati in otrok«.

Zboljšanje prometa na belgrajski cestni železnici. Belgrajska mestna občina se je že dalj časa bavila s vprašanjem pojačanja voznega parka na cestni električni železnici, ker ji vsi dosedanj razpoložljivi vozovi niso več zadostovali za prevo zabavnost. Občina je hotela nove motorje kakor tudi priklopne vozove naročiti v inozemstvu, kar se ji pa ni posrečilo, ker vsa v poštev prihajajoča podjetja ne bi mogla v kratkem roku dobaviti potrebnih voz. Zato se je občina odločila za domače trdnice ter je naročila več motornih in priklopnih voz v tovarni v Kruševu in Jasenici. Kruševačka tovarna je sedaj že izgotovila osem priklopnih voz ter jih je že odpelala v Belgrad, kjer jih bodo dali takoj v promet. Čez približno mesec dni bo ista tovarna lahko dobavila belgrajski občini še tudi prve motorne vozove. Ene kakor druge vozove izgotavlja že tudi tovarna v Jasenici. Belgrajska občina misli, da bo s povečanjem števila vozov na cestni električni železnici precej zboljšala stanje, ki je bilo doslej, ko so bili skoraj vsi vozovi prenapolnjeni ter od vseh potnikov ni bilo niti mogoče pobrati pristojbin za vozne listke.

Vsak Slovenec, ki le more naj hroči »Slovenčeve knjižnice«. — To je njegova kulturna in socialna dolžnost. Knjige lahko plačujete mesečno

Podražitev voznih listkov na električni železnici v Belgradu. Radi vedno večjih potreb, ki jih ima belgrajska občina v sedanjem času in pokritja velikih izdatkov, je bila mestna občina prisiljena zvišati ceno voznih listkov na cestni električni železnici od treh na pet dinarjev. Vozne karte, ki jih kupuje do sedme ure zjutraj delavstvo in ostalo nameščenstvo, so za dinar cenejše. Istočasno s podražitvijo voznih listkov na tramvaju, je občina zvišala na pet dinarjev tudi ceno vozovnic za vožnje z mestnimi avtobusi.

Ladijski promet med Belgradom in Šabcem. Prejšnja jugoslovanska rečna plovba sporoča, da vozijo ladje od 9. decembra dalje zopet redno med Belgradom in Šabcem. Na tej progi vzdržujejo ladje po Savi osebni in tovarni promet trikrat tedensko in to ob sredah, petkih in sobotah.

Izšel je „SLOVENČEV KOLEDAR“

Ljubljani naj ga dvignejo pri Upravi „Slovenca“ Kopitarjeva 6. Dobite ga tudi v knjigarnah. Delavci, poverjeniki koledarja; kadar pridete v Ljubljano dvignite ga za Vaše tarane pri Upravi „Slovenca“, Kopitarjeva ulica 6 — v Ljubljani.

Imenovanje občinskega komisarja na Dobrovi

Z naredbo Vis. komisarja z dne 27. novembra 1942-XXI. je bil imenovan za izrednega komisarja občine Dobrova g. Alojzij Jamnik.

Gospodarstvo

Zadružništvo v Evropi

Po podatkih, ki se nanašajo na leto 1937, ki so bili objavljeni leta 1939, je bilo v vsej Evropi tedaj 181.350 zadrug, ki so imele 30.41 milij. članov. V Nemčiji je bilo 70.002 zadrug s 11.06 člani v Franciji 35.134 s 3.53 milij. članov, v Italiji 14.740 zadrug s 2.6 milij. članov, v Romuniji 9.460 s 1.62 milij. člani, v Švici 7.747 članov z 0.87 milij. članov, v Grčiji 6.363 zadrug s 0.27 člani, na Finskem 6.256 zadrug s 1.41 milij. člani, na Danskem 3.486 zadrug s 1.97 milij. članov. Najbolj zadržno je organizirana Danska. Tu je že vsak drugi prebivalec zadržnik. Najslabše pa je zadržništvo v relativnem pogledu na preneke polotoku. V evropskem povprečju je 12—13 odstotkov vsega prebivalstva organiziranega v zadrugah. Računajo, da je dvojnega članstva zelo veliko, tako da je dejansko zadržništvo od 30 milij. ljudi organizirano samo okoli 18 milij. Končno računajo, je zvezani iz zadržništva v Evropi 70—75 milij. ljudi, deloma naravnost deloma posredno.

Gospodarstvo Tunizije

Tunizija šteje na 125.130 km² okoli 2.6 milij. prebivalcev. Tunis je izredno važna kolonija v gospodarstvu, temveč tudi zaradi svojih zalog rud.

Tuniska obala meri 651 km ter je na jugu nizka, proti severu pa gorata in členovita. V nekdanjih časih so bili zlasti obalni, nižje ležeči predeli zelo bogati v kmetijskem oziru in so jih smatrali za žitnico starega Rima. Najjužnejši del Tunisa pa sega že v Saharo, kjer je naravno samo v oazah dovolj zelenja in zemlje za obdelovanje.

Značilna za Tunis so razna slana jezera, ki so nekatera celo pod gladino Sredozemskega morja. Po mnenju učenjakov so to ostanki starih morij. Klima je zelo različna v Tunisu. Zima je približno enaka pomladi v srednji Evropi. Iz puščave prihajajo tople vetrovi. Gore večkrat zapade pozimi sneg.

Polovica površine Tunisa je namenjena kmetijstvu. Tu uspevajo zlasti dateljni in oliva. Glavni izvozni kmetijski proizvodi so: ječmen, pšenica, olivno olje in vino. Veliko je število konj, oslov in zlasti kamel in koz, slednjih je nad 11 milijonov glav.

Bogat pa je Tunis na rudah. Glavna izvozna predmeta sta prav fosfat in železna ruda. Glavna ležišča fosfatov se nahajajo okoli 200 km južno od mesta Slaks.

Železnica im Tunis 2025 km, od katerih je že 50 km elektrificiranih.

★

Zavod za raziskovanje vprašanj, ki so v zvezi z izdelovanjem celulozne volne, je bil ustanovljen pri vseučilišču v Monakovem.

Dunajsko žirovno in blagajniško društvo, ki je bilo eden najstarejših dunajskih denarnih zavodov, bo likvidiralo ter prevzame njegove posle Reichsbanka.

Socialno zavarovanje v Ukrajini. Nemški državni komisar za Ukrajino je ustanovil posebni zavarovani zavod Ukrajina, ki bo izvrševal vse socialno zavarovanje v Ukrajini, pa tudi vse vrste zasebnega zavarovanja.

Obtok bankovcev na Nizozemskem. S koncem novembra je znašal obtok bankovcev po izkazu Nizozemske banke 2.920.17 milij. goldinarjev.

Ameriško vojno posojilo. Nemški listi poročajo, da je bilo te dni razpisano ameriško vojno posojilo v znesku 9 milijard dolarjev, katerega obrestna mera znaša 2,5%, odplačilni rok pa 20 do 28 let.

Proračun Zedinjenih držav bo znašal za leto 1943—1944 ogromni znesek 100 milijard dolarjev, od tega bo šlo samo za izdatke na osnovi zakona o najemu in posojilu okoli 70 milijard dolarjev.

Novi davki na Madžarskem. Na Madžarskem so te dni sestavili zakonski osnutek, po katerem bodo oni, ki so oproščeni vojske službe, morali plačevati poseben vojni davek. Ta davek bo služil za podpiranje vojnih sirot in vdov. Nadalje bodo morali židje plačati poseben davek na vojne dobičke. Donos teh davkov računajo na 30—70 milijonov pengö.

CESARICA S TRPEČIM SRCEM

Ko je zapuščal Prago, si je Rudolf domisljal, da se pred njim odpira obširno polje delavnosti. Menil je, da ga bo cesar začel učiti vladarske umetnosti. Upal je, da mu bo cesarski oče zaupal posebne, tajne naloge in ga pritegnil k zaupnemu in zanesljivemu sodelovanju. Obiljubljaj si je še marsikaj drugega. Te svoje misli je zaupal svojemu bivšemu učitelju, ko mu je pisal: »Ko si bom v nekaj letih pridobil nekaj izkušenj, bom cesarja odvrnil s slabih poti, na katere včasih zaide v svojem političnem in vojaškem udejstvovanju...«

Iz tega se pa vidi, da je Rudolf zelo slabo poznal svojega očeta. Franc Jožef je bil zelo nezaupen, zelo ljubosumen na svojo oblast in ni bil nikakor pripravljen »deliti« komu oblast v cesarstvu.

Prestolonaslednik je na Dunaju lahko kmalu opazil, da mu hoče »oče« prepuštili samo reprezentativne naloge. Mladi nadvojvoda pa je sovražil vse tiste predpise o dvornem življenju, ki so veljali že od Karla V. in Filipa II. Vse te naloge so se mu zdele prava muka in smešne, najbolj oblika neumnosti in šlovske uslužnosti.

Obsojen je bil, da bi vršil samo vlogo potrebne pojave in zato se je na neskončnih dvornih prireditvah silno dolgočasil. Bil je ob takih prilikah nerazpoložen in je z divjimi pogledi motril množico dvorjanikov. Dvorjaniki si niso upali srečati se s temi strašnimi očmi. Pod oblekami dvorjanikov so se skrivale osebe, ki so bile neiskrene in zabite povrhu, iz samega lagodja so se vdajale temu starinskemu ceremonialu, da jim ne bi bilo treba misliti tako, kakor je to zahteval novi čas. Med temi ljudmi je stalno nalezel na ljudi, ki niso nič vedeli o načelih, ki vodijo v svet.

23

Najbolj pa se je znašel nad svojo lastno družino. Jezil se je nad predpavicami, ki so jih uživali nadvojvode. Trdil je, da nimajo do njih nobenih pravic. Najrajši se je spravil nad starega nadvojvodo Albrehta, ki je bil maršal in glavni nadzornik avstrijske vojske. Vodil je v tistih časih avstrijsko vojno ministrstvo in so ga povsod zelo spoštovali. Rudolf se pa za vse to ni nič zmenil. Po njegovem mnenju je bil nadvojvoda starina, ki bi jo bilo treba že davno odnesti »na podstrežec«.

Samo za nadvojvodo Ivana Salvatorja se je nekoliko bolj zavzemal. Bil je šest let starejši od Rudolfa. Toda tega nadvojvoda je ves dvor smatral za najhujšega »grešnika«. Bil je sicer silno razumen in izobražen, ni pa poznal nobenih zakonov in nobene morale. Bil je pravi anarhist. Večkrat ga je že cesar moral pozvati k redu. Vse to ni nič pomagalo, zato ga je izgnal iz države. Tajinstveno je nato živel in izginil pod imenom Ivan Orth. Svoje življenje je nekaj let nato zaključil v čudnih okoliščinah v bližini rtiča Horn.

Prestolonaslednik je bil njegov največji prijatelj. Njemu je zaupal vse svoje misli in vse svoje sanje, vsa razočaranja in vso jezo. Večkrat je cesar opozoril svojega sina, da naj prekine te zveze, ker izzivajo pohujšanje. Vse je bilo zastonj. Grešnik se ni maral poboljšati.

Rudolf je krenil še dalje in je začel pri sebi sprejemati finančnike, časnikarje, profesorje, odvetnike in žide. Kakšna družba za prestolonaslednika! Nikdar se še kaj takega ni dogajalo na avstrijskem dvoru!

Časnikar Morie Szeps, ki je bil znan pisatelj in urednik lista »Neues Wiener Tageblatt« je kmalu postal Rudolfov velik prijatelj. Bil je žid, kakor je ves avstrijski tisk v tedanjih časih bil pretežno v židovskih rokah. Szeps se je navduševal za ideje liberalizma in je zanje pridobil tudi Rudolfa, ki mu je nekega dne pisal pismo z naslednjo vsebino:

»Vam in nam želimo, da bi se dolga leta vojskovali z vso silo in v prvi vrsti za resnico, luč, civilizacijo, napredek. Oba sva prežeta z istimi idejami. Dasi so sedanjí časi slabi, vendar lahko verujemo v lepšo bodočnost, v zmago naših skupnih načel; napredek je namreč nujen zakon narave.«

Kaj je bilo skritega za to izpoved? Kakšne so ideje avstrijskega prestolonaslednika? Ali je bil samo sanjavec, prenapetež, fantatik, nezadovolječen, človek, ki ni vedel, kaj govori... Ali pa se je resnično zavedal posebne naloge, ki bi jo moral opraviti...

Da, svojo bodočo nalogo in svoje vladarsko delo si je zamišljal z resnostjo, ki je nekaj redkega pri možu, ki je star šele šestindvajset let.

Zanimal se je za socialna, politična in verska vprašanja. O vsem je razmišljal in o vsem si je ustvaril svoje mnenje.

Kakšni so bili njegovi verski nazori?

V avstrijski državi je cerkev zavzemala odlično mesto. V nobeni evropski državi, razen v Španiji, njen vpliv ni bil tako močan in ugled tako velik. Samo vojska je zavzemala v sestavi monarhije približno isto mesto. Vojske in cerkvene ustanove so bile po govoric ljudje tiste, ki so nosile monarhijo.

Cesar in vsa cesarska družina je redno in javno opravljala vse verske dolžnosti. Včasih so se v tem oziru zagovarjali celo preveč enostranski nazori in občaji.

Samo ena oseba je smela v tem oziru biti nekoliko bolj svojiska: cesarica Elizabeta. Bila je iskreno katoliška, zelo širokogrudna ter se je pri verskih opravilih rada predajala tudi sanjarenju. Nekega dne je mlajša hčerka cesarice Elizabete Marija Valerija obiskala prednico samostana sester »Sacre Coeure« na Dunaju. Prednica je bila zaupnica mlade nadvojvodinje. Govorili sta o bolehnosti cesarice in o njeni »rznogledosti«, ki jo je tedaj prevevala. Prednica se je izrazila: »Upam, da je njeno veličanstvo cesarica po božna.« Mlada je odgovorila: »Da, mati je pobožna, vendar na svoj način, zdi se mi pa, da je ta pobožnost precej svojevrstna.«

Drobne novice

Koledar

Sreda, 16. decembra: Kvatre; Evzebij, škof in mučenec; Adelajda, cesarica; Albina, devica in mučenica; Adon, škof.

Četrtek, 17. decembra: Lazar, škof; Vivina, devica; Olimpijada, vdova; Ignacij, škof in mučenec; Bega, devica in mučenica.

— Duhovne vaje za dekleta bodo v Domu Devic Mogočne od 26. do 30. decembra. Hrano in stanovanje bodo udeležence lahko imele doma. Nadaljnji spored boste zvedele v zavodu. Prijavite se čimprej na: Predstojništvo Lichtenturnovega zavoda, Ljubljana, Ambrožev trg 8.

— Veliki skoki toplomera. Od nedelje do torka velike vremenske spremembe. Prvič je pojav nenavaden, da imamo izredno, za sredo decembra nepričakovano visoko jutranjo temperaturo. V ponedeljek podnevi je bilo močno oblačno, južno in razmeroma toplo. Dnevni maksimum je dosegel višino +8,8 stopinj. Skoraj isto višino je dosegel jutranji temperaturni minimum, ko je bilo zjutraj +8,7 stopinj C. Tako visoke jutranje temperature v tem času že dolga leta niso zaznavali vremenski zapiski. V torek zjutraj je bilo močno oblačno, že pred 7 je začelo lahno rosiiti in je do 7 padlo 0,2 m/m dežja. Pozneje je tudi rosilo tako, da so se ljudje že oskrbeli z dežniki. Zapihal je topel jugozpadnik. Pozneje okoli 9 se je začelo malce svetlikati in je posijalo sonce skozi pretrgane oblake. Ko se temperatura naglo dviga, se nasprotno zračni tlak znižuje. Barometer je od ponedeljka na torek padel za 6,5 m/m in dosegel stanje 763,8 m/m. Ima še vedno tendenco padanja. Poprej že precej zmrznjena zemlja se je zaradi južnega vremena odvajala in je postala rahla.

— Novi vozní red »EKSPRES«, ki je stopil v veljavo dne 15. decembra je izšel. Dobiva se v vseh knjigarnah in večjih trafikah. Cena 1r 1.—

— Za Božič in Novo leto daruje vsaka naša družina svojim prijateljem in znancem, posebno pa še po dobrem berilu hrepeneči mladini med drugim tudi izvod »Družinske pratike«, ki razpisuje za leto 1943. petnajst lepih knjižnih nagrad. Storitite tudi Vi tako!

— Podobe Fatimske Marije z devetdnemnico dobite v Mladinski založbi, Ljubljana, Stari trg 30.

— Iz zemljiške knjige. V zemljiško knjigo se pogostokrat vpisujejo tudi razne zanimivosti in podrobnosti o usodi kakih nepremičnin. Zemljiškoknjižni urad natančno vpisuje vsako spremembo kakne nepremičnine, celo spremembo hišnih števil, dalje razdelitve večjih zemljiških kompleksov, pa tudi različne prepovedi, s katerimi n.p.r. sodišče odreja, da lastnik nepremičnine ne more z njo po svoji volji in svobodno razpolagati, da jo ne more prodati brez odobritve sodne oblasti, in še druge omejitve. Dostikrat zavarujejo tožitelji tudi svoje tožbene zahteve na nepremičninah tožencev. Tako se je primerilo, da je tožnik, ki je tožil nekega lastnika nepremičnin, dosegel od sodišča prepoved odtujitve in prodaje nepremičnin, lastnih tožencu. V pravdi je šlo za 5.890.000 lir. Pravda se je pričela, toda med strankami je prišlo do sporazuma. Tožitelj je nato predlagal, da se je na tožencevih nepremičninah izbrisala prepoved odtujitve in prodaje tako, da je tožence spet lahko svobodno razpolagal s svojo nepremičnino. Do 15. t. m. je bilo v zemljiški knjigi zaznamovanih 17 kupnih pogodb za celotno vrednost 1.249.720 lir.

— Strašna nesreča v premogovniku. Iz Carigrada poročajo, da je v rudniku Camli na premogovnem ožemlju Zonguldak eksplodiral ogljikov plin. Doselej so spravili iz rudnika 63 mrtvih in deset ranjenih. Boje ee, da je število ponesrečenih rudarjev še večje.

— Potres v srednji Anatoliji. Iz Ankare poročajo o novem potresu v srednji Anatoliji. Porušeni je nad šest sto hiš. Potres je zahteval deset smrtnih žrtev in številne ranjene. Okrog tisoč ljudi je brez strehe.

— Pegasti legar v Beirutu. Epidemiji legarja in koz, ki so jih zanesle tuje čete v Siriji in Libanonu, se je sedaj pridružil še pegasti legar. Nujen poziv tamkajšnjega ministra za zdravstvo omenja, da so se primeri pegastega legarja pojavili tudi že v Beirutu, in poziva prebivalstvo, naj najodločneje zatira uši, ker so glavne prenašalke te bolezni, in naj se pokori oblastnim odredbam. Odrejen je razkuževanje vseh javnih prometnih sredstev in poslopij.

— Ciklon na Španskem. Španijo je obiskal pred dnevi hud ciklon, ki je povzročil poplave in poškodoval veliko hiš v El Ferroru del Caudillo. Brozjavne in telefonske zveze so bile pretrgane. Uklenjen je tudi potniški promet, dokler škoda ne bo popravljena.

— Smrt španskega filozofa. V Madridu je umrl v starosti 54 let znani španski filozof in profesor

na madridski univerzi Emanuel Garcia Morente. Svoj čas je odpadel od katoliške vere. Po končani španski državljanski vojni je pobegnil v Pariz, pozneje pa v Buenos Aires. Ko ga je general Franco pomislil, se je vrnil v Španijo. Po hudih duševnih bojih se je vrnil h katoliški veri, se lotil učenja bogoslovja in je januarja leta 1941 imel novo mašo.

Ljubljana

1 Za pokojnim jezuitskim generalom preč. o. Vladimirjem Ledóchowskim bo slovesno mrtvaško opravilo v cerkvi sv. Jožefa v četrtek, 17. decembra. Ob 8 zjutraj bo skupni mrliški oficij, nato pa ob trideseti na 9 slovesna črna sv. maša z libero.

1 Druga javna produkcija Glasbene akademije, ki bo v sredo ob 18 v mali filharmonični dvorani ima na sporedu skladbe za violino, bariton, klavir, klarinet in sopran. Sporedi se prodajajo v Matici knjigarni in pri večerni blagajni.

1 Svojem interniranecev in vojnih ujetnikov. Mestni urad za popis vojnih ujetnikov in internirancev v Kresiji, soba 44, vhod z Lingarjeve ulice 1, prosi svoje prijavitelj internirancev in vojnih ujetnikov, ki so se prijavili za podporo pri mestnem socialno-političnem uradu, naj takoj sporoče povratek internirancev iz internacije ali vojne ujetnika iz ujetništva, prav tako pa tudi vse druge morebitne spremembe.

1 Opozorjamo na vokalni in instrumentalni koncert v korist Zdrženja gledaliških igralcev, ki bo v petek ob 17 v Operi, pod muzikalnim vodstvom dirigenta D. Zebreta, s sodelovanjem sopranistke Ksenije Vidaličeve in altistke Elze Karlovčeve ter tenorja Giorgia Sembri in baritona Giuseppea Taddei. Spored je zelo bogat in obsega orkestralne točke, arije in dvospelje iz najbolj znanih oper.

1 IV. simfonični koncert letošnje sezone bo v ponedeljek, dne 21. t. m. ob 18 v veliki unisoni dvorani. Koncert bo dirigiral violinist Karlo Rupel in kot solistka violinistka bo sodelovala ga. Francka Ornik-Rojčeva. Simfonični koncert bo imel naslednji spored: 1. Trije staroklasični plesi za godalni orkester; 2. Oster: Religiozo za godalni orkester; 3. Bach: Koncert za violin-solo in godalni orkester. Solistka ga. Francka Ornik-Rojčeva; 4. Beethoven: Sedma simfonija. Vstopnice so že v predprodaji v knjigarni Glasbene Matice po običajnih koncertnih cenah. To bo zadnji simfonični koncert v tekočem letu. V. simfonični koncert bo sredi meseca januarja 1943.

1 Večer slovenskih klavirskih skladb za mladino, ki se bo vršil v mali filharmonični dvorani v petek dne 18. t. m. ob 18, bo imel na sporedu skladbe naslednjih naših skladateljev: Škerjanca, Šantla, Pavčiča, Mirka, Sincinove, Sivica, Osterca, Pahorja in Tomca. Izmed avtorjev bosta skladatelja L. M. Škerjanc in Mirca Sincinova sama izvajala svoje lastne skladbe, dočim bo igrala pianistka Silva Hraščeva Šantlova, Pavčičeva in Mirkova dela. Pianistka Bizjakova pa dela skladateljev: Sivica, Osterca, Pahorja in Tomca. Sklepno točko Tomčeve Variacije bosta izvajali štiričrtno pianistki: Bizjak Marta in Hraščeva Silva. Na zanimiv klavirski večer že danes opozorjamo. Vsa dela, ki se bodo izvajala so izšla v tisku in so naintrimernejše darilo slovenski mladini za letošnji božič. Natančni spored se bo dobil od jutri dalje v knjigarni Glasbene Matice in spored je obenem vstopnica na večer v mali filharmonični dvorani.

1 Opozorjamo na veselo komedijo Firma, katero bo uprizoril Rokodelski oder v nedeljo 20. decembra ob pol 5 popoldne. Prvo dejanje se godi v vlaku, kjer se pelje mlada gledališka igralca s svojo garderobierko Marto na svoje gostovanje, drugo dejanje v pisarni velike trgovske firme Brandt in sin, tretje v gledališki garderobi mlade umetice. Vesela in obenem globoka vsebina sta porok, da se boste odlično zabavali. Vstopnice se dobe v predprodaji v društveni pisarni Petrkova 12/I. desno.

1 V ljubljanski bolnišnici so v zadnjem času umrli: Jeršan Miroslav, 41 let, trg. potnik. Bežigrad 14; Kotar Marija, 49 let, Golob, 77 let, vdova fotografa. Križevniška ul. 10; Carman Ljeka, 2 leti, hči knjižničarja, Velika čolnarska ul. 11; Sabec Alojzij, 56 let, vlakovodja drž. žel., Milčinskega ul. 57; Stefula Uršula, roj. Rupnik, 56 let, žena žel. sprevodnika, Milčinskega ul.; Višič Marjeta, 76 let, mestna uboga, Galjejeva 9; Mihalj Anton, 55 let, davčni zvižnik. Mestni trg 13; Krvinja Marija, 43 let, služkinja, Dolnice št. 7.

1 K Vokičevemu procesu. Poročilo o novi sodbi proti Ostoji Vokiču zaradi prilastitve vojaške blagajne 12.500,00 dne naj še omenimo, da je sodišče upoštevalo dne 17. oktobra t. l. izdani amnestijski ukaz ter Ostoji Vokiču odpustilo kazen do treh let, tako da ima prestat

morajo tudi dobri čelisti dolga leta reševati. — Sopranistka Stritar Nada je zapela Škerjančovo Večerno impresijo in Verdijevo zaključno sceno iz I. dejanja Traviate. Pri Škerjancu je bila v intonaciji malo nejasna, pri Verdiju je pa pokazala vso gibkost in šolanost svojega glasu. Poljanska in Stritarjevo je spremljala pri klavirju Ogrin Ksenija, ki je z vso vestnostjo izpolnila svojo nalogo; ne glede na podrejen vlogi je bilo njeno igro užitek poslušati. — Za konec je še Prinčič Mileva zaigrala na klavir Chopinovo Poloncozo v cis-molu. Vskladbo se je dobro živela, tudi tehnično jo je dobro podajala.

Kot je razvidno, so bile na nastopu izvajane tudi tri točke domačih avtorjev, kar je treba pohvalno omeniti. — Nastopajoči so izšli iz šole profesorjev Dariana, J. Ravnikar, Šlaisa, Sedlbauerja, Zarnikove in rektorja Betetta. M. T.

Nova razstava slikarja Šušteršiča

Občinstvu je slikar Šušteršič postal znan to jesen po razstavi svojih del v Obersnelovi galeriji pod naslovom »Dolenjska vase. S to razstavo je nepričakovano dobro uspel. Čeprav se v Šušteršičevih slikah izraža nekaj melanholičen ton, vendar so pri občinstvu naletele na topel odziv. Zdaj razstavlja Šušteršič drugič. Tokrat v salonu Antona Kosa v prehodu nebotičnika. Brez dvoma ima Šušteršič dosti občudovalcev, ker se je pokazalo že ob začetku te razstave. Trenotno imamo v Ljubljani kar štiri umetniške razstave. Občinstvo, ki ljubi umetnost, ima dovolj izbire in se more torej tudi prepričati o dobri kakovosti razstave Miloša Šušteršiča.

Italijanski top srednjega kalibra v postojanki na cirenajskem bojišču.

še 2 leti. V kazen se mu je vstrel dosedanjí zapor od 15. maja 1941, ko je bil aretiran. Proti njegovi ženi Olgi Vokičevi, ki je bila obtožena prestopka prikrievanja ukradenega denarja, je državni tožilec še pred začetkom sedanje nove razprave obtožbo umaknil, ker je bila deležna amnestije.

1 Proti navijalcem in verižnikom. Kakor je bilo že v daljšem članku omenjeno, je zdaj za vsa kazniva dejanja, ki kršijo protidraginske in druge, na življenjske razmere se nanašajoče uredbe Visokega komisarja, pristojno vojaško sodišče Višjega Poveljništva Oboroženih Sil Slovenija—Dalmacija, oddelek v Ljubljani. Temu sodišču so bile zdaj oddane tudi vse tekoče zadeve, ki so bile prijavljene državnemu tožilstvu, dalje one okrožnega in okrajnega sodišča, ki še niso bile končane s sodbo. Med drugimi je bila izročena vojaškemu vojnemu sodišču zadeva o nakopičevanju najvažnejših živil, kakor masti, olja, sladkorja in moke, ki so bila pred meseci zaplajenjena nekje v Ljubljani.

Naznanila

GLEDALIŠČE. Drama: Sreda, 16. decembra ob 16.30: Gradbenik solnce. Red A. — Četrtek, 17. decembra ob 16.30: Oče. Premiera. Red premierski. — Petek, 18. decembra ob 15: Vseeno mlada Salomon. Izven. Zelo znižane cene od 10 lir navzdol.

Opera: Sreda, 16. decembra ob 16: Thais. Red Sreda. — Četrtek, 17. decembra ob 16: Gasparone. Red Četrtek. — Petek, 18. decembra ob 17: Vokalni in instrumentalni koncert v korist Udrženja gledaliških igralcev.

ROKODELSKI ODER. Nedelja 20. decembra ob pol 5: FIRMA. Predprodaja vstopnic na dan predstave od 10—12 in dve uri pred pričetkom v društveni pisarni, Petrkova 12/I. desno.

RADIO. Sreda, 16. decembra, 7.30 Slovenska glasba. 8.00 Napoved časa. Poročila v italijanskini 12.30 Plošče — 12.30 Poročila v slovensčini — 12.45 Polke in mazurke — 13.00 Napoved časa. — Poročila v italijanskini — 13.15 Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovensčini — 13.20 Pisano glasbo vodi dirigent Segurini — 14.00 Poročila v italijanskini — 14.15 Operna glasba — 14.30 Koncert klasičnega tria — 15.00 Poročila v slovensčini — 15.00 Napoved časa. Poročila v italijanskini — 15.10 Pet minut gospoda X — 15.15 Na harmoniko igra August Stanek — 15.35 Koncert violinistke Wande De Sena — 15.40 Govorimo italijansko — poučjuje prof. dr. Stanko Lehen — 15.50 Poročila v slovensčini — 15.55 Pisana glasba — 16.00 Napoved časa. Poročila v italijanskini — 16.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovensčini — 16.45 Radio za družino — 17.30 Predavanje v slovensčini — 17.40 Znanje pesmi vodi dirigent Zeme — 22.00 Plošče — 22.30 Znanj valčki — 22.45 Poročila v italijanskini.

LEKARNE. Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva cesta 1, mr. Balovec, Kongresni trg 12 in mr. Komotar, Vič, Tržiška cesta 48.

POIZVEDOVANJE. Reven dijak je izgubil dne 14. t. m. na Mestnem trgu denarnico, z vsoto okrog 90 lir in dljaško knjižico. Poštenega najditelja prošim, da jo vrne proti nagradi na naslov: Požar. Osoje 3/II., Ljubljana.

Z Gorenjskega

Zborovanje županov v Radovljici. Prve dni decembra je sklical deželni svetnik dr. Hinter Egger župane radovljiškega okrožja na delovno zborovanje, na katerem naj bi se obravnavala najvažnejša vprašanja občinske uprave v posebnem razgovoru. Spočetka je naznanil, da ga je dosedanjí občinski komisar okrožnega mesta Radovljice zaprosil naj ga razreši položaja, ki ga je zavzemal od prvega dneva delovanja civilne uprave. Prošnji je bilo ugodeno in ker je predvidena spojitve občine Lesc z občino Radovljica, je bilo poverjeno vodstvo upravnih poslov radovljiške občine dosedanjemu leškemu županu Fürederju. Dosedanjemu občinskemu komisarju v Radovljici Babniku pa je deželni svetnik izrazil priznanje za dosedanje delo, saj je moral odpraviti zlasti spočetka — lani aprila — premnogo težkih nalog. Premnogo ukrepov, ki so bili v Radovljici izvršeni na primer: nova imenovanja ulic, polepšanje mesta, pomembna zgraditev ceste, razširjenje občinskih potov in vodovodnega omrežja ter otvoritev mestne knjigarnice, vse to je bilo izvršeno na pobudo komisarja in pod njegovim vodstvom. Nadalje so župani razpravljali o delu in pripravah pri izdajanju osebnih izkaznic. Tudi prehrana Gorenjske in splošna upravna vprašanja so bila podrobno obravnavana.

Poroke. V Ratečah sta se poročila Franc Nežmah in Ivana Melanšek. — V Glogovici Janez Hauser in Ivana Podbevšek, dalje Anton Levec in Ljudmila Močnik. — V Kropi so se poročili Jože Ciglerič in Marija Ažman, Anton Verč in Katarina Lazar, Konrad Eržen in Ivana Zupan, Franc Mohorič in Pavla Dermota, Janez Finžar in Pepca Kovač.

Smrtna kosa. V Borovljah je umrl 72-letni krojaški mojster Josip Ribič. V Naklem pri Kranju so umrli Ivana Strubi, Valentin Jerala in Jerica Markovič. V Ratečah Alojz Roger, mizarjev sin. V Ratitovcu Francka Zibert, v Slatniku Franc Drobnik.

Smrtna nesreča. V šmartnem pod Šmarno goro je umrl Jože Francel, ki je bil že 17 let kurjač v tekstilni tovarni v Gamelnah. Pri vožnji s kolesom je zadel v drugega kolesarja in se poškodoval. Misli je, da ni nič hudega, vendar se mu je zdravje začelo hitro slabšati. Ko je bil prepeljan na Golnik v bolnišnico, je bilo že prekasno in ga niso mogli več rešiti.

Živahno delovanje v Medvodah. Pred nedavnimi je bil v Medvodah sestanek ženstva, ki ga je vodila gospa Cirman. Na sestanku je bilo sporočeno, da je tudi v Medvodah nabiranje sadja lepo uspelo. Nabranih je bilo 700 kilogramov jabolk in 700 kilogramov suhega sadja. Ženstvo je prav tako oddalo lepo izdelane blazine za posadke podmornic. Blazine so bile že odposlane v Celovec.

Smrt uglednega mizarja v Prevaljah. Pred nedavnimi so pokopali v Prevaljah znanega mizarja

Riharda Mačiča, članna SA. Obtnik je umrl v 52. letu in je imel krasen pogreb. Krajevna skupina stranke in vse formacije SA so ga pospremile na zadnji poti. Vodja krajevne skupine Glančnik je v nagrobnem govoru podčrtal veliko zavednost pokojnega tovarisa vletih tuje nadvlade in se mu zahvalil za njegovo zvesto sodelovanje.

S Spodnjega Štajerskega

Smrtna kosa. V Mariboru so umrli: 82-letni železniški upokojenec Rihard Dominik, 87-letna posestnica Marija Lorber, 49-letna mizarjeva žena Antonija Šisek, hišna posestnica Karolina Forstner, 55-letni trgovec Karel Urbančelj, polirjeva žena Marija Fornesijeva iz Rinfika na Pohorju. — V Ptujju je umrl hišni posestnik Anton Prelog. — V Teharjih pri Celju 44-letni trgovec Stefan Rednar. — V Jazbini pri St. Jurju ob južni železnici je umrl Ivan Iskrač. — V St. Jurju ob južni železnici je umrl 75-letni Herman Kinel, v Bezovu 62-letni Ivan Obreg, v Braslovčah pa 79-letni užitkar Jakob Praprotnik.

Nesreče. V Velenju je padel z 80 metrov visokega droga električnega daljnovođa delavec velenjske elektrarne in je obležal na mestu mrtve. Padel je najbrž zato, ker je prišel v dotik z električnim tokom. — 52-letni posestnik Jožef Plemenitaš iz Tržišča se je pri Roguški Slatini smrtno ponesrečil pri podiranju dreves. Deblo drevesa je padlo nanj in mu zlomilo hrbtenico.

Ogenj v mlinu. Pred nedavnimi je začelo goreti v valjčnem mlinu inž. Ehrlicha v St. Ilju v Slovenskih goricah. Dva nameščena sta pravčasno ogenj opazila tako, da so gasilci mogli še pravočasno udušiti požar.

Spodnještajerski vinogradniki so zborovali v nedeljo v Mariboru v hotelu »Pri Orlu«. Govorili so na zborovanju strokovnjaka iz maborske vinogradniške šole, prišla sta pa na zborovanje tudi vladni svetnik, dr. Zweigeld in inž. Reiter, ki sta dala nasvoda za bodoči razvoj vinogradništva na Spodnjem Štajerskem.

Zborovanje županov iz ptujskega okraja je bilo 5. decembra v Ptujju. Razpravljali so o raznih upravnih vprašanjih.

FANTEK V NEBESIH

TEKST IN SLIKANICE: DAGMAR KACER

45.

»ZAKAJ PA NE PUSTIS BOŽICI, DA BI POZORNO POSLUŠALA?« JE OČITAL ANGELEČEK PARKELJČKU. »ZATO, KER JAZ TAKO HOCEM, ONA ME PA UBOGA BOLJ KOT TEBE.« SE JE ZASMEJAL RDEČEK, POKAZAL JEZICEK IN ZBEZAL V PEKEL.

46.

KO JE ANGELEČEK STOPIL ČEZ NEBEŠKI PRAG, JE SREČAL SV. MAGDALENO, NESOCO LJUBKO OBLEKCO, KI JO JE PRIPRAVILA ZA BOŽICNO DARILCE NEKI PRIDNI PUNČKI.

KULTURNI OBZORNIK

Nastop gojencev Glasbene akademije

Že po nekaj mesecih dela so dali na zadnji produkciji Glasbene akademije nekateri gojenci obračun o svojem delu. Na nastopu smo slišali nekaj prav dobro izvajanih točk. Čepe Anica je zapela B. Ipavčev »Če na poljanec in Devovo Kanglico. Obe točki je muzikalno dobro podala; tehnična stran pa tudi nekaj odgovarja študijski stopnji, na kateri je sedaj. Točnejša sodba o njej bo mogoča, ko jo bomo večkrat slišali. — Pehani Frida je na klavirju zaigrala Čajkovskega Jesensko pesem in Žetev iz cikla »Letni čas«. Tehnično je prav dobra, tudi glasbeno stran je izdelala tako, da je vezala poslušalca na svojo igro. — Violinistko Stanič Jelko poznamo že iz več nastopov. Zdaj nam je zaigrala Bachov Adagio in fuga iz I. sonate za soloviolino. Sicer ni bilo vse tako, kot bi poslušali koncertnega violinista; zlasti intonacija je ponekod trpela. Če pa pomislimo, da je Staničeva še v razvoju in v sredi šolskega dela, potem se moramo čuditi, da je tehnično tako tekoče skladbo podala s toliko dovršenostjo. Posebno fugo so bile teme plastično izdelane. — Čelist Poljanšek Janez je predvajal Beethovno sonato št. 2 iz opusa 5 v g-molu. Drobno so zvenela dolgosapna spetna mesta v srednjih in višjih legah. Manj zadovoljiva je nižja lega in pa v kratkih notnih vrednostih gibajoča se mesta; problem, ki ga

A. Fogazzaro:

62

Palača ob jezeru

»Oprostite,« je dejal Steinegge Editi in Silla. »Govoriti moram s tem gospodom. Pojdita naprej. Pridem kmalu za vama.«

Edita ni utegnila odgovoriti očetu, ker je ta že smuknil skozi množico. Po nekaj korakih je hotela stopiti iz velikega drevoreda in ob strani ceste pogledati nazaj, a očeta ni mogla več opaziti. Ni se ji zdelo umestno, da bi ostala tu; bila bi še bolj sama. Silla ji je tiho dejala, da je najboljša, če gresta naprej, kakor jima je naročil Steinegge, kajti gotovo bo on pozneje šel po isti poti in prav lahko bi ga zgrešila, če ostaneta tu.

Silla sta torej naprej med plöčnikom, kjer je kar mrgolelo sprehajalcev, in gosto vrsto rado-vednežev, ki so opazovali kočije. Hodila sta ločeno drug od drugega in pozorno opazovala kočije, kakor da bi ju bogve kako zanimala. Editi se je od časa do časa ozirala, da bi videla, če že prihaja oče.

Silla bi bil rad govoril in pretrgal mučen molk, a ni vedel, kako naj začne. Dospela sta do kavarne, iz katere se je prav v tem hipu vsula cela reka ljudi. Silla je ponudil roko tovarišici, ki se mu je zahvalila in narahlo položila svoje prste na njegovo laketo. Silla je začutil ta rahel dotik in njegovo laketo. Silla je začutil ta rahel dotik in njegovo laketo. Silla je začutil ta rahel dotik in njegovo laketo.

»Oprostite, vam je donna Marina kaj govorila o meni?«

Edita ni pričakovala tega vprašanja. Ni več odmaknila roke in je odgovorila preprosto:

»Da.«

Brez dvoma je pripravljala previden odgovor na drugo vprašanje, ki pa ni prišlo. »Kako prijatelj večer!« je dejal Silla. »Človek se čuti kar poživiljenega. Pomlad se poraja v srečo. Niste mi hoteli povedati vsega, kar je pisal župnik. Z velikim veseljem sem poslušal vašega očeta.«

Editina roka se je zganila, a se ni umaknila. »Če ima človek ranjeno roko, se boji, da bi se ga kdo dotaknil in se ogiba celo prijateljevega stiska. Kako srečnega pa se počuti, če mu nekoga dne prijatelj stisne roko in more ugotoviti, da ga več ne boli.«

»Dejala bi, da rana ni bila bogve kako globoka in da se ta človek zelo boji trpljenja. Če pa so to duševne rane, bi bilo zame veliko ponižanje, če bi jih ne čutila več, če bi ozdravela tako kot ozdravi človek, ki je imel razlito, kakor ozdravijo te rastline po končani zimi. Se vam ne zdi tako? Koliko ljudi je tu! Očeta pa še ni od nikoder.«

Nalanko se je oprostila spremljevalca in obšla. Steineggeja še ni bilo na spregled.

»Oprostite, gospodična Editi,« je dejal Silla z glasom, ki se mu je nekoliko tresel. »Slabo me šodite. Sicer pa sem vajen, da me sodojijo ljudje slabo, že odkar mi je umrla mati. Res sem tega po večini sam kriv, zaradi svojega značaja. Vendar pa je to tako grenko! Včasih je mogoče, ustavljati se s sodnikom, če ima človek nekoliko ponosa in zaupanja vase. Včasih pa tudi to ne pomaga. V ljudih najdem samo brezbržnost in usoda se norčuje iz mene. Brezsrčen je, kdor rani nekoga, ki so mu že vsi obrnili hrbet. Prosim

vas, gospodična, podajte mi roko in poslušajte me vsaj za trenutek.«

»Mislim, da vas nisem užalila,« je dejala Editi in zopet položila svojo roko na njegovo laketo. »To so pač človeške stvari.«

Silla jo je odločno prijel za roko in ji začel sredi brezbržne množice tiho govoriti:

»Človeške stvari? Da, a ne to, kar vi menite. Nisem ozdravel kakor drevo s pomočjo zraka in sonca, s pozabljenjem. Hotel sem ozdraveti z železno voljo. Iztrgal sem si iz srca zločesto bolezen, ki me je poniževala. Kajti ne cenim je in nisem cenil nikdar.«

»Ne?« je živahno vprašala Editi. »Ne, nikdar. Verjemite mi. Tako vzvišeni ste. Potrebujem nekoga, ki je vzvišen kakor vi, da bi mi naklonil vsaj nekoliko prijateljstva. Čeprav ne govorim z nikomer o tem, vendar se mi zdi, da čeprav brez prijateljstva, brez ljubezni, brez nadarjenosti, brez ugleda in brez upov, umiram v višinah, kjer se trudim, da bi ostal s svojim duhom, s pomočjo dela, študija in misli na Boga. Pogostokrat slišim zločeste glasove, ki me kličejo navzdol v blato, ki bi me zadušilo. Oprostite, gospodična Editi, morda vam je neprijetno, da vam toliko govorim o sebi?«

»Nikakor ne,« je tiho odvrnila. »Nikdar bi si ne mogla misliti tega, kar mi pripovedujete.«

»Vem. Moje srce je navadno skrbno zaprto. Nocoj govorim, ker se mi zdi, da sanjam.«

»Sanjate, da pripovedujete osebi, ki je že davno mrtva in ki se ji lahko brez skrbi zaupate.«

»Ne, Sanjam v pomladni noči, kakor bodo morda sanjale te stare platane polne upanja, ko bo vzšel mesec in se bodo ljudje vrnili na svoje domove. Sanjam, da bom tudi jaz zopet ozelenel in zvezetel, da se po dolgem molku pogovarjam

s pomladjo in ji pripovedujem vso žalost jeseni in zime, kakor da bi minila že stoletja od takrat. Poslušajte torej. Nisem je cenil. Zdi se mi, da vam oče ni povedal vsega, ker vsega tudi on ne ve. Nekoč sem izdal knjige z naslovom »Sanje«.

»Bi jo lahko čitala?«

»Lahko. Tik preden me je grof povabil v Palačo, je dospelo v tiskarno pismo za pisatelja knjige »Sanje«, ki je nosilo podpis »Cecilija«. Pismo je bilo zelo duhovito, vendar pa mi slog te neznanke ni bil prav nič všeč. Priznam pa, da je njeno laskanje prijalo mojemu samoljubju. Odgovoril sem ji in na dan pred odhodom v Palačo sem prejel od neznanke drugo pismo, ki pa je bilo polno brezobzirnih vprašanj in skoraj nesramno. Sklenil sem, da preigram to dopisovanje in sem ji v tem smislu tudi odgovoril. Brez dvoma veste, zakaj sem zapustil Palačo. Isti večer sem odkril, da je Cecilija bila donna Marina. Ko sem odhajal, sem jo zagledal v čolnu. Prišlo je med nama do burnega razgovora. Nato je nastal vihar in moral sem jo odvesti domov. Vrgel sem ji še njeno izmišljeno ime v slovo in zbežal. Ves svoj ponos in vso svojo silo volje sem moral zbrati, da sem premagal čustva, ki so me prevzela. Šele nocoj sem spoznal, kako popolna je bila moja zmaga. Vi pa...«

Edita je obstala in se ozrla naokrog.

»Kje pa sva?«

Bila sta sama v drevoredu. Ne da bi bila opazila, sta šla preko točke, kjer so se sprehajali in kočije zopet vračale.

Edita je zardela zaradi svoje raztresenosti. Hitro se je okrenila in izpustila spremljevalčovo roko. Nato pa se je zbal, da ga je užalila s to naglo kretnjo.

ŠPORT

Beseda o »lestvici«

Od vseh športnikov so bili letos igralci namiznega tenisa najbolj podjetni. Njim je lažje, zakaj oni niso navezani na zeleno polje ali belo poljano; njim zadostuje dvorana ali soba, pa miza in že so dane okoliščine za urjenje in za tekme. Teh je bilo letos kar lepo število. Prvo polovico leta so skrbeli za spored Korotanci, potem pa so prevzeli pobudo Hermežani. Okoliščina, da so dobili v najem primerno dvorano pri Mikliču in da so dobili tri lepe mize, ki odgovarjajo najnovejšim predpisom igre, je omogočila zopetni razmah male igre, ki pa ima prav radi naglice in preciznosti svoj poseben športni pomen.

Toliko je bilo prireditelj v namiznem tenisu, da imajo prijatelji »lestvic« dovolj gradiva, za sestavljanje vrstnega reda najuspešnejših tekmovalcev letošnje sezone. Če pregledamo turnirje vse od lanskega božičnega, ki ga je priredila Mladika, pa do turnirja za prvenstvo Ljubljane, tedaj ugotovimo, da je nabral Bradsko (Korotan) največ prvih nagrad, če ocenimo prva mesta z 10 točkami, druga z 6, tretja s 3, četrta pa z 1 točko, tedaj odbimo za letošnjo sezono naslednji vrstni red igralcev:

1. Bradsko (Korotan); udeležil se je vseh turnirjev in dosegel 4 prva mesta, dvoje drugih in eno tretje, kar znaša po zgornjem ključu 55 točk.
 2. Marinko (Hermes); Marinko je sodeloval samo na dveh prireditvah in obkralj zmagal, kar znaša 20 točk.
 3. Strojnik A. (Korotan); dosegel je eno prvo in eno drugo mesto, kar znaša 16 točk; sodeloval je na šestih prireditvah.
- To bi bili torej prvi trije igralci, ki so imeli največ uspeha. Tem sledi Dinovski (Hermes) s 13 točkami, Bogataj (Hermes) s 11 točkami ter Medvec (Mladika) in Poženel (Hermes) in Krešič (Mladika) s šestimi točkami.

Toliko o posameznikih. Med moštvi pripada prvo mesto Hermesu, ki si je priporil tri prva mesta in eno tretje, drugo Mladiki, tretje Korotanu, četrto pa Slaviji.

Šport v kratkem

Mariborski železničarji so želi preteklo nedeljo lep uspeh nad tovariši iz Dunajskega novega mesta. Čeprav je gostujoče moštvo prvak Spodnje-ga Podonavja, je moralo v Mariboru kloniti pred železničarsko enajstoročico, ki je igrala nepričakovano dobro in ki jo je spremljala tudi obilica sreče. Mariborčani so zmagali z 1:0. Tekmo, katero je sodil g. Nemetz, je gledalo 600 oseb.

Nemški in madžarski telovadci so se sestali v Budimpešti k 6. mednarodni tekmi v orodni telovadbi. Začeli so z vajami na bradlji, potem so skakali čez konja obvezne plavalne skoke in predmete, nadijevali so z vajami na drugo in končali s talno telovadbo. Obe tekmovalni vrsti sta bili precej izenačeni, kar je razvidno tudi po končnem rezultatu. Nemci so zmagali s 192,50 točkami, Madžari pa so dosegli 189,20. Najboljši med posamezniki je bil madžarski prvak Pataki.

Celjani so gledali v nedeljo nogometno tekmo med domačo športno družino in med enajstoročico nemških letalcev iz Zagreba. V vrstah Celjanov so se zlasti odlikovali Cater, Vrečič, Mattes in Hartmann, ki so tako vneto streljali, da so dosegli zmago v razmerju 5:4 (4:33).

Tudi v Trbovljah niso bili brez nogometnega sporeda. Obiskal jih je mariborski Rapid, ki pa je očitno podcenjeval nasprotnika in poslal nekoliko oslabiljeno moštvo. Po prvem polčasu se je zdelo, da bo tekma neodločena, stanje je namreč bilo 1:1. Pozneje pa so začeli Trboveljčani s tako uspešnimi napadi, da so končali igro z lepo zmago 6:3. Mariborski dnevnik poroča, da so igrali mesoma zelo ostro.

V hokeju na ledu so gostovali slovaški vojaki na Dunaju in premagali nemške tovariše s 4:1. Pri povratni tekmi naslednjega dne je bil izid 1:1.

V dunajskem okrožju so igrali v nedeljo samo eno prvenstveno tekmo. Vienna je nastopila proti Železničarju in končala boj za žogo z 2:2 (1:0). Tako si je Vienna okrepila vodstvo na razpredelnici za eno točko. Na drugem mestu je Wiener AC, na tretjem pa Wr. Sportklub.

Dotrpel je naš ljubljani soprog, dobri oče, sin in brat, gospod

SATTLER ALOJZIJ

uslužbenec SK »Ilirije«

Pogreb bo v sredo, dne 16. dec. 1942, ob pol 3 popoldne z Žal, iz kapelice sv. Krištofa k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 14. decembra 1942.

Žalujoča žena, hčerki in ostalo sorodstvo

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAF

Delavniki: 15.30, 17.30. Sloga od 14 dalje, nedelje in prazniki: 10, 15.30, 15.30, 17.30, v kinu Union je matineja ob 10.30.

Podvig juna kega letalca in romantična ljubezen dveh bitij v filmu

„Pilot se vrača“

V glavni vlogi: Massimo Girotti in Michela Belmonte

KINO SLOGA — TEL 27-30

Zgodba na selmu kupljenega dekleta — prvotna komedija — odlične pevske točke

Dekleta za možitev

V glavni vlogi: Zita Szelezky — Janoš Sardy

KINO UNION — TEL 22-21

Odlična planinska film, privlačne in globoke ljubzenske vsebine. — Smučanje, šport!

Pomladne vode

Igratelj: GINO CERVI, MARIELLA LOTTI

Krasni naravni posnetki!

KINO MATICA — TEL 22-41

Skrivnost skrivljene sveče

Roman

Ko je videla, da mize ni treba odmakniti, je s členki potrkala na tlak. Sree ji je začelo divje utripati. Ob trkanju je votlo odmevalo. Brž je vstala, vzela z mize torbico, odprla nožek in takoj začela z vso vneto rezati tenko ločje. Ker bi nemara morala spraviti rogoznicu spet v red, je delala vse previdno.

Kmalu je odkrila loputnico. V njej je bil železen obroček, zaobrnjen k tlom. Prijela je zanj, povlekla in loputnica je popustila in se je odprla, kakor bi jo dvigala protitež na drugi strani. Pogledala je v globino in videla spodaj medlo svetlobo, odsev oddaljene svetilke. Vrsta stopnic je držala do spodnjega tlaka. Trenutek je oklevala, potem pa je pustila noge v odprtino in šla nizdol.

Prišla je v klet, ki je bila za spoznanje manjša od zgornje. Luč, ki jo je videla od zgoraj, je prihajala iz nekega notranjega prostora, ki je moral biti pod kuhinjo. Previdno je šla po starih dalje. Prva soba je bila lepo opremljena. Po tleh je bila razprostrta mehka preproga, bili so v njej udobni naslonjači, okusno urejena majhna knjižnica in svetilka. Tu je morala biti Karova podzemna delavna soba, v kateri je Kara hranil svoje dragocene listine. Poleg te sobe je bila še druga, manjša, a brez vrat. Pogledala je vanjo in ko so se ji oči privadile teme, je videla, da je elegantna kopalnica.

Prostor, v katerem se je nahajala, je bil tudi temen in svetloba je prihajala iz še bolj oddaljene

sobe. Ko je previdno šla po sobi, v kateri je bila razgrnjena mehka preproga, se je spotaknila ob nekaj trdega. Pripognila se je, se dotaknila tal in prsti so našli neko jekleno veržico.

Gospodična je osupla obstala in se zgrozila. Ob tem, kar je videla, se je prestrašena umaknila od vhoda v sobo. Tedaj pa je zaslišala od notraj nekaj glas, ki jo je premrazil.

Glas je bil dolg, drhtel vzdih.

Stisnila je zobe in stopila čez prag, kjer je za trenutek obstala in gledala z razprtimi očmi in usti prizor, ki se ji je nujil.

»Moj Bog,« je vzkliznila, »London, in sredi dvajsetega stoletja!...«

XI.

Nadzornik Mansus je imel v Scotland Yardu svojo posebno sobico, o kateri je tožil, da ni urad, temveč nekaka čakalnica, kamor se zateče kateri koli agent, ko ima čas da ga zabije. Tistega popoldne, ko je miss Holland doživela tako presenečenje, je neki možki v civilni obleki, ki je bil v službi oddelka »D«, prišel v Mansusovo sobo neko revno postrežnico, ki je bila vsa prestrašena, zmedena, objokna in skesana. Taksi prizor niso bili policijskim agentom z dvajsetimi leti službe nič novega in Mansusa ni ganila.

»Tak nehaite že,« je rekel po svoje vpludno, prehajajoč v narečje, »in odgovorite mi, prosim, na nekatera vprašanja kar vam prihrani kup sitnosti. Vi ste bila sobarica lady Bartholomew, kaj ne?«

»Da, gospod,« je hlipajoče in z objokanimi očmi odgovorila Mary Ann.

»In so vas zalotili, ko ste hoteli zastaviti zlasto zapeljivo, ki je last lady Bartholomewove.«

Tudi živali ga rade cukajo

Tudi živali si privoščijo, kadar se jim nudi prilika, nekoliko veselih trenutkov, kakršne tolikokrat doživljajo ljudje, ki radi pogledajo malo globlje v kozarec. V neki pivovarni v Heidelbergu so imeli psico »Wando«, ki je kaj rada lizala pivo, ki se je pri polnjenju vrčkov razlivalo po tleh. Veak večer je bila tako »nadelana«, da je niso več držale noge. — Drugi primer, kako rade se ga tudi živali malo nasrkajo, pa je tale: Kadar domačini na otoku Zanzibar pospravljajo pridelek palmovega vina ter ga nalijejo v velike posode,

da prevre, se dostikrat zgodi, da opice navale v takšno »krčmo pod milim nebom« in se tako nakučajo vina, da potem popadajo z dreves, kamor so se vse pijane zatekle počivati. — Pa tudi konji imajo radi vino in pivo. Slonom pa je najbolj všeč špirit iz riža. — Neki bavarski krčmar je imel vrano, ki je imela to grdo navado, da je brez vsakega strahu skakala po mizah in vtikala svoj kljun gostom v vrčke piva. Nazadnje se ga je vselej tako nasrkala, da se je začela suhati po mizi kakor kakšna vrtavka, dokler ni onemogla obležala. Ta se ga je res napila kakor žival!

Kupim hišo v strogem centru.

Ponudbe na oglasni oddelek »Slovenca« pod značko »Plačam takoj«.

Del prodigio della Lampada Osram

L'economia di funzionamento di una lampada elettrica dipende dal modo con cui essa utilizza la corrente che consuma.

Le lampade OSRAM-D col filamento a doppia spirale trasformano nel modo più economico la corrente in luce. Perciò si ottiene con le LAMPAD E OSRAM-D molta luce e poco consumo

Ekonomičnost žarnice je odvisna od načina, kako žarnica pretvaja porabljeni tok.

Žarnice OSRAM-D z dvojno vijačnico spreminjajo tok v svetlobo na najbolj ekonomičen način.

Zato dosežemo z

OSRAM-D ŽARNICO mnogo svetlobe in majhno porabo

G 5

Ženska je požrla slino, pritrdila in začela pripovedovati svojo zgodbo, ne da bi se vmes kdaj oddahnila.

»Da, gospod, a prav za prav mi jo je dala, gospod, ker me ni dva meseca plačala, gospod, medtem ko je lahko dajala tistemu tujcu tisoče in tisoče šterlingov hkrati, gospod, a svojih revnih poslov ne more izplačati, ne, ne more. In če bi Sir William vedel, zlasti o gospenjih listinah in o tabakeri, kdo ve, kaj bi si mislil! In jaz hočem, kar mi gre, in če more plačati tisoče šterlingov takemu ženskarju, kakršen je gospod Kara, plača lahko tudi mene in...«

»Odpeljite jo v zapor,« je odsekano ukazal Mansus. In so odpeljali nespretno tatico, ki je bila vsa žalostna in potrta.

V treh minutah je bil Mansus pri Tu, Ksu, in nekoliko pojasnil nesoglasje glede dekleta.

»To je važno,« je rekel Tu, Ksu, »pripeljite Abigaille k meni!«

»Njo?« je vprašal Mansus zmeden.

»Da, to deklet, to sužnjo, to potrebno pomočnico pri delu,« je rekel Tu, Ksu, nestrpno.

In so jo privedli k Tu, Ksu, skoraj onesveščeno.

»Dajte ji čašo čaja,« je velel uvidenji šef.

»Sedite, Mary Ann, in pozabite na svoje težave.«

»O, gospod, v takih okoliščinah nisem bila še nikdar,« je začela in sedla na stolič, ki so ji jo pripravili.

»Tako, prestali ste vileko nevarnost,« je rekel T. Ks. »Zdaj me pa poslušajte!«

»Vedno sem bila poštena.«

»Pozabite na to!« je pripomnil T. Ks. nestrpno. »Poslušajte me! Če mi poveste odkrito vse o lady Bartholomewovi in o denarju, ki ga je plačala gospodu Karu...«

»Dva tisoč šterlingov, dva tisoč, vsakega zase in ne da bi...«

»Če mi poveste vse po resnici, uredimo vse in vas izpustim.«

Preč časa je bilo treba, preden jo je pripravil, da je jasno govorila in opustila svoj »jaz«, ki ga je vedno vpletala. V njenem pripovedovanju so bile vrzeli, ki jih je skušal izpolniti. V bistvu je bila to neverjetna zgodba, Lady Bartholomewova je zgubila denar, ki si ga je izposodila pri Karu. V poročitvo mu je dala tabakiero, ki je bila vsa iz sinjega emajla in zlata in imela vdolane diamante v besede nekega tujega jezika; ta-stu zdravniku jo je podaril neki car v priznanje za opravljeno delo.

Glede na vsoto, ki si jo je lady Bartholomewova izposodila, ni Abigaille vedela nič natančnega. Vedela je samo, da je mylady vrnila dva tisoč šterlingov, a da je bila še vedno vsa obupana (deklet je rabilo besedo »v krizi«), ker Kara očitno ni maral vrniti tabakiere.

Pri Bartholomewovih so se zaradi tega odigravali razburljivi prizori, histerični nastopi in podobno, a najhuje je bilo, ko se je vrnila Belinda Mary po dokončani šoli iz Francije.

»Je torej miss Bartholomew doma? Kje je sedaj?« jo je vprašal T. Ks.

Dekle je odgovarjalo na to vprašanje bolj ko prej zmeden. Menila je, da se je gospodična nemara spet vrnila, na vsak način pa, da je bila miss Belinda zelo zaposlena. Miss Belinda da je polkalna zdravnika Williamsa, ki je svetoval njeni materi, naj spremeni nekoliko zrak.

»Miss Belinda mora biti že kar razvito dekletce,« je pripomnil T. Ks. »Ali je slučajno vedela kaj gospoda Kara?«